

SOKONGAN KEPADA UMNO DAN PAS DALAM PILIHAN RAYA UMUM DI MALAYSIA: TUMPUAN KEPADA PILIHAN RAYA PARLIMEN 1999 DAN 2004, SERTA IMPLIKASINYA KEPADA PILIHAN RAYA 2008

*(The Support to UMNO and PAS in 1999 and 2004
Malaysian Parliamentary Elections, and its Implication
for the 2008 Election)*

Amer Saifude Ghazali

Abstract

The three subsequent elections from 1999 to 2008 saw the dynamic supports for UMNO, a ruling party, and PAS, one of effective opposition parties. In the 1999 election, the support for UMNO was declining compared to the previous election results. This was partly due to the expulsion of Anwar Ibrahim, the former Deputy Prime Minister from UMNO and the government in 1998. On the other hand, PAS gained more votes that enabled them to take over the state of Terengganu from UMNO. However, the 2004 election saw the greater support for UMNO that permitted them to regain the state of Terengganu from PAS. In both the 1999 and 2004 elections, UMNO obtained more parliamentary seats compared to PAS despite the votes of the Malays electoral constituencies for UMNO diminished. Using a statistical analysis, this paper attempts to examine the impact of both the 1999 and 2004 elections on the last 2008 election. It analyses the factors that contributed to the dynamic results of the three elections.

Keywords: Election, ruling party, opposition, parliamentary, and constituency

Pengenalan

Sebagai sebuah negara demokrasi, Malaysia konsisten dalam penganjuran pilihan raya umum semenjak dari tahun 1959 (pilihan raya umum pertama selepas kemerdekaan). Dalam sepanjang pilihan raya tersebut, Barisan Nasional (BN), sebelum 1974 dikenali sebagai Perikatan, telah memenangi kesemua pilihan raya dengan majoriti yang tinggi. Pada setiap pilihan raya parlimen, kecuali 1969, BN memenangi lebih daripada 50% undi. Peratusan undi yang paling tinggi adalah 65.1 pada pilihan raya parlimen tahun 1995 dan terendah adalah 44.9% pada pilihan raya 1969. Parti pemerintah BN adalah sebuah kerajaan campuran yang terdiri daripada 14 buah parti, diketuai oleh United Malays National Organisation

(UMNO), termasuk Malaysian Chinese Association (MCA), Malaysian Indian Congress (MIC) dan Gerakan Rakyat Malaysia (GRM). Setiap parti dalam BN mewakili kaum masing-masing dan kelihatan utuh dalam gabungan ini. Sementara itu bagi pembangkang, mereka tidak mempunyai gabungan yang sekuat BN. Pada pilihan raya 1999, mereka mampu menubuhkan gabungan yang dikenali sebagai Barisan Alternatif (BA) yang terdiri daripada parti Islam SeMalaysia (PAS), Democratic Action Party (DAP), Keadilan (ADIL) dan Parti Rakyat Malaysia (PRM). Malangnya, DAP telah keluar dari pakatan ini pada tahun 2001 dan penggabungan antara ADIL dan PRM pada tahun 2003 tidak membawa banyak perubahan kepada pakatan ini. Namun begitu bagi pilihan raya 2008, pakatan pembangkang ini berupaya menubuhkan Pakatan Rakyat dan mengekalkan keahlian PAS, DAP dan ADIL.

Malaysia adalah negara yang berbilang bangsa. Mengikut banci tahun 2000 kumpulan etnik yang terbesar adalah Melayu dan bumiputera (pecahan etnik yang kecil dan orang asal terutamanya di Sabah dan Sarawak), yang terdiri daripada 65.1% daripada jumlah penduduk.¹ Kemudian diikuti oleh Cina (26%), India (7.7%) dan selebihnya adalah lain-lain etnik. Komposisi penduduk yang sedemikian diterjemahkan kepada sokongan kepada parti-parti politik yang berasaskan perkauman. Parti-parti seperti UMNO, MCA dan MIC yang membentuk pakatan Perikatan pada tahun 1950-an ditubuhkan untuk menjana sokongan kaum-kaum tersebut. Bagi tujuan kertas ini, penumpuan akan diberikan kepada prestasi parti yang didokongi oleh orang Melayu dalam pilihan raya parlimen 1999 dan 2004 di Semenanjung Malaysia kerana orang Melayu umumnya dilihat mendominasi suasana politik. Secara umumnya, terdapat dua buah parti orang Melayu yang terbesar, UMNO dan PAS. UMNO ditubuhkan pada tahun 1946. Sungguhpun PAS ditubuhkan oleh bekas ahli UMNO daripada biro agamanya yang mahu mendokong Islam sebagai ideology mereka, tetapi perjuangan kedua-dua parti ini berbeza. UMNO berjuang untuk nasionalisme Melayu sementara PAS menjadikan Islam sebagai matlamat perjuangan mereka. Setelah idea daripada biro agama UMNO tidak diterima, kumpulan tersebut menubuhkan PAS pada tahun 1951 dan setelah itu sehingga sekarang PAS telah menjadi saingan kepada UMNO.² Menariknya, PAS menyertai pakatan kerajaan BN pada tahun 1973 dan menyertai pilihan raya 1974 sebagai salah satu parti komponen dalam BN. Tetapi pada tahun 1977, PAS keluar daripada pakatan BN dan terus menjadi parti pembangkang sehingga sekarang. UMNO adalah parti utama dalam kerajaan BN sementara PAS adalah parti penting dalam kelompok parti pembangkang. Calon-calon daripada kedua-dua parti ini kebiasaannya akan bertanding sesama sendiri di kawasan majoriti orang Melayu. Tidak menghairankan sekiranya kerusi majoriti orang Melayu adalah paling tinggi berbanding kerusi majoriti kaum yang lain. Dalam pilihan raya 1999, 98 kerusi (68.1%) daripada kerusi parlimen adalah bermajoriti orang Melayu, berbanding 25 kerusi (17.4%) mempunyai majoriti orang Cina dan 21 buah kerusi (14.6%) adalah kerusi campuran. Sementara itu dalam tahun 2004, kerusi bermajoriti orang Melayu bertambah kepada 114 buah (68.7%), 24 buah (14.5%) bermajoriti Cina dan 28 buah (16.9%) adalah kerusi campuran. Parti yang memenangi paling banyak kerusi majoriti Melayu akan menjadi parti yang terkuat dalam parlimen dan akan mengetuai kerajaan. Pada pilihan raya 1999, UMNO memenangi 60 (65.2%) daripada 92 kerusi yang mereka tandangi, sementara PAS pula menguasai 27 (45.8%) daripada sejumlah 59 kerusi yang mereka sertai. Dalam

pilihan raya 2004 pula, prestasi UMNO bertambah baik apabila mampu menguasai 94 (92.2%) daripada 102 kerusi yang mereka sertai. Bagi PAS, mereka menunjukkan prestasi yang buruk hanya apabila menang di 7 kerusi (8.4%) daripada 83 kerusi yang mereka tandangi.

Sosio-Politik Malaysia di antara Pilihanraya 1999 dan 2004

Pertembungan di antara UMNO dan PAS bukanlah fenomena baru. Semenjak daripada tahun 1955, apabila pilihan raya pertama sebelum kemerdekaan diadakan, kedua-dua parti ini sering memberikan tumpuan kepada kawasan majoriti Melayu. Dalam pilihan raya tahun 1955, PAS mampu menguasai satu kerusi di Perak dan selebihnya dimenangi oleh Perikatan.³ Prestasi PAS agak baik apabila menguasai satu kerusi dibandingkan daripada segi umur dan saiz parti yang muda dan kecil. Apabila pilihan raya pertama selepas kemerdekaan diadakan pada 1959, PAS telah menguasai dua buah negeri, Kelantan dan Terengganu. Prestasi PAS ini menunjukkan orang Melayu juga menyokong parti lain selain daripada UMNO. Kerajaan PAS di Kelantan berkuasa sehingga tahun 1977 dan pada pilihan raya 1978, PAS telah kehilangan kuasa kepada UMNO akibat daripada krisis dalaman parti tersebut. Sementara kerajaan PAS di Terengganu hanya memerintah sehingga tahun 1961 akibat daripada usul 'undi tidak percaya' yang dikemukakan di dewan undangan negeri. Pertembungan di antara UMNO dan PAS menjadi menarik semula pada pilihan raya 1990, apabila PAS sekali lagi menguasai kerajaan negeri Kelantan dengan kerjasama parti Semangat 46 (parti serpihan UMNO akibat daripada krisis UMNO 1987) dan bertahan sehingga sekarang. Di Terengganu, PAS juga buat kali kedua menguasai negeri itu pada pilihan raya 1999 tetapi hanya bertahan satu penggal, dan terpaksa menyerah kembali negeri itu kepada UMNO pada pilihan raya 2004.

Pilihan raya 1999 dan 2004 menunjukan trend yang menarik. Latarbelakang kepada pilihan raya 1999 dan peristiwa yang signifikan kepada politik Malaysia akhir 1990-an adalah peristiwa pemecatan Anwar Ibrahim daripada kerajaan dan UMNO. Sebagai Timbalan Perdana Menteri di antara 1993 hingga 1998, Anwar pernah dianggap sebagai pengganti kepada Dr. Mahathir. Malangnya, beliau dipecat pada tahun 1998 dan pemecatannya memberikan kesan yang besar kepada politik Malaysia. Dalam pilihan raya 1999, sokongan kepada kerajaan BN merosot kepada 56.63% daripada 65.16% pada pilihan raya 1995. Sebaliknya, dua buah parti pembangkang, PAS dan DAP meningkatkan undi mereka daripada 19.36% pada tahun 1995 kepada 27.67% pada pilihan raya 1999. Pada peringkat awal penglibatan Anwar dalam politik pada awal 1970-an, beliau dianggap sebagai 'simpati kepada perjuangan Islam'. Pada masa tersebut juga, gelombang kebangkitan Islam agak hangat di peringkat dunia disebabkan kejayaan revolusi Iran pada tahun 1978. Malaysia juga tidak terkecuali dengan arus ini. Parti PAS juga telah mula bergerak ke arah yang sama apabila golongan ulama mula mengambil tempat sebagai pimpinan utama dalam parti. Perkembangan ini merungsingkan UMNO kerana mereka tidak mendapat sokongan golongan yang mempunyai pendidikan agama. Dr. Mahathir cuba mengimbangi gelombang ini dan membawa masuk Anwar ke dalam UMNO pada tahun 1982. Ternyata langkah itu tepat dan kemasukan Anwar disambut baik oleh ahli UMNO. Tidak lama kemudian, Anwar telah menjadi pemimpin utama dalam UMNO dan dilantik sebagai Timbalan Perdana Menteri

pada tahun 1993. Malangnya hubungan Anwar dengan Dr. Mahathir menjadi suram pada akhir 1990-an dan mencapai kemuncaknya semasa krisis ekonomi Asia pada tahun 1997. Semasa krisis tersebut, syarikat-syarikat besar dalam ekonomi Malaysia seperti Renong Berhad, Technologies Resources Industries (TRI) dan Konsortium Perkapalan mengalami kerugian yang besar akibat daripada kejatuhan saham yang mendadak. Untuk menyelamatkan syarikat-syarikat ini, kerajaan telah 'bail-out'nya dengan menggunakan tabungan awam. Tindakan kerajaan di bawah Dr. Mahathir dilihat cuba menyelamatkan kaum keluarga dan sahabat handai kerana pemilik-pemilik syarikat itu mempunyai hubungan dengan beliau. Anaknya, Mirzan Mahathir adalah pengerusi Konsortium Perkapalan. Tajudin Ramli dan Halim Saad adalah pengerusi TRI dan Renong Berhad, yang juga sahabat beliau dan Daim Zainuddin (Menteri kabinet yang rapat dengan Dr. Mahathir). Perkara ini menjadi bahan kritikan kepada pentadbiran Dr. Mahathir.

Anwar dan Dr. Mahathir mempunyai pendapat yang berbeza dalam mengatasi krisis ekonomi yang melanda Malaysia pada 1997. Sebagai Timbalan Perdana Menteri dan Menteri Kewangan, Anwar 'favoured an austerity drive to slow down the already overheated economy' tetapi Dr. Mahathir sebagai Perdana Menteri cenderung kepada 'a massive fiscal injection that would kick-start the economy by raising the level of domestic consumption'.⁴ Perbezaan pendapat ini menyebabkan krisis di antara mereka lebih serius. Dalam perhimpunan agung UMNO pada Jun 1998, Zahid Hamidi (Ketua Pemuda UMNO dan penyokong Anwar), telah mengkritik tindakan Dr. Mahathir yang 'bail-out' syarikat-syarikat yang ada kepentingan dengan beliau. Zahid juga mengaitkan kejatuhan Presiden Suharto di Indonesia akibat daripada amalan kronism, nepotism dan rasuah yang juga diamalkan dalam pemerintahan Dr. Mahathir. Sementara itu, dalam perhimpunan yang sama juga, Anwar telah bercakap mengenai perubahan struktur dalam parti dan kerajaan, dan juga mengkritik langkah kerajaan yang 'bail-out' syarikat dan ahli perniagaan yang rapat dengan pemimpin tertinggi negara. Dr. Mahathir mendengar ucapan itu dengan teliti dan dalam ucapan akhirnya, beliau berkata, 'in politics, today's friend might be tomorrow's enemy, and today's enemy might become tomorrow's friend'.⁵

Akhirnya, Dr. Mahathir telah memecat Anwar daripada kabinet dan parti dan seterusnya di tahan di bawah ISA pada bulan September 1998. Setelah itu berlaku kekejaman ke atas Anwar, beliau telah dipukul dalam penjara oleh Ketua Polis Negara pada masa itu dan tidak dibenarkan mendapat rawatan untuk beberapa hari. Kemudiannya beliau didakwa di mahkamah atas tuduhan penyalahgunaan kuasa dan liwat. Perbicaraan Anwar juga mencetuskan kontroversi, Anwar dan peguamnya mempunyai bukti kukuh yang beliau tidak bersalah berdasarkan tidak berwibawanya saksi utama, tiada bukti perubahan dalam kes liwat dan kelemahan bukti yang dibawa pendakwa berkaitan dengan tarikh Anwar dikatakan melakukan kesalahan tersebut. Malah pemerhati antarabangsa seperti Governing Council of the Inter-Parliamentary Union dan US Department of State (dalam laporan tahunan Malaysia 2003) menyifatkan perbicaraan tersebut adalah bermotifkan politik dan berlaku pelanggaran etika dalam proses perbicaraan.⁶ Akhirnya, Anwar didapati bersalah dan dijatuhkan hukuman berjumlah 15 tahun penjara. Melalui peguamnya, Anwar membuat beberapa rayuan atas hukuman itu tetapi kesemuanya tidak berjaya. Pada awal 2003, Anwar mengalami sakit tulang belakang yang serius yang menyebabkan beliau terpaksa berkerusi roda. Permintaan peguam beliau yang mahukan Anwar

diperiksa oleh doktor peribadi sendiri telah ditolak oleh kerajaan. Kemudiannya, berlaku perubahan kepada pentadbiran kerajaan, Dr. Mahathir bersara dan digantikan oleh Abdullah Badawi pada Oktober 2003. Seterusnya, pada September 2004, setelah menghabiskan 6 tahun di penjara, Anwar telah dibebaskan dan segala tuduhan ke atas beliau digugurkan.

Data dan Metodologi

Data yang digunakan dalam kertas ini adalah keputusan pilihan raya parlimen pada tahun 1999, 2004 dan 2008 yang diperolehi daripada Suruhanjaya Pilihan raya Malaysia dan laporan keputusan pilihan raya daripada akhbar harian. Data ini diproses menggunakan SPSS untuk menghasilkan Rajah 1-4. Untuk bahagian ujian empirikal, analisis regrasi dijalankan dengan menggunakan kombinasi keputusan pilihan raya 1999 dan 2004 (Jadual 1-6, Rajah 5-7). Analisis regrasi menggunakan undian parti (% undi yang diperolehi oleh UMNO dan PAS) sebagai dependent variable dan komposisi etnik dalam kawasan pilihan raya (% Melayu dan Cina dalam kawasan pilihan raya) sebagai independent variable.

Prestasi UMNO dan PAS Dalam Pilihanraya 1999 dan 2004

UMNO menjadi tulang belakang kepada penubuhan Perikatan pada tahun 1953 yang juga dianggotai oleh MCA, dan MIC menyertai pakatan ini pada tahun 1954.⁷ Orang Melayu yang diwakili UMNO menguasai kuasa politik dengan orang Cina dan India yang masing-masing diwakili oleh MCA dan MIC diberi jawatan dalam kerajaan. Kawasan pilihan raya yang bermajoriti orang Melayu adalah paling banyak dan kebiasaannya UMNO akan bertanding di kerusi ini. Calon MCA akan bertanding di kawasan majoriti orang Cina, sementara MIC dan parti-parti lain dalam BN akan bertanding di kawasan campuran. Mereka akan bertanding atas nama BN dan kebanyakannya, setiap kaum akan memberikan undi kepada calon BN. Mereka tidak terlalu bergantung kepada kaum tertentu untuk memperolehi kemenangan. UMNO mendapat kelebihan daripada sistem ini pada pilihan raya 1999 dan 2004, apabila masih lagi mengatasi PAS walaupun UMNO tidak mendapat sokongan padu orang Melayu terutamanya di kawasan bermajoriti Melayu.

Prestasi UMNO dan PAS dalam kedua-dua pilihan raya adalah pelbagai di antara negeri-negeri (Jadual 1). Dalam pilihan raya 1999, UMNO menang di 60 buah kerusi (65.2%) daripada keseluruhan kerusi parlimen yang ditandingi. Negeri Johor menjadi penyumbang utama dengan hampir 20% disumbangkan daripada keseluruhan undi UMNO. Kedah menjadi negeri kedua terbanyak memberikan undi kepada UMNO (13%), diikuti oleh Selangor (9.6%). Sementara itu, prestasi PAS agak baik di Kelantan, Kedah dan menguasai Terengganu daripada UMNO. PAS memenangi 27 kerusi (45.8%) daripada keseluruhan kerusi yang ditandingi dan mendapat 22.9% daripada keseluruhan undi kepada mereka dari Kelantan, 17.2% dari Kedah dan 16.2% dari Terengganu.

Jadual 1: Peratusan undi (%) yang diperolehi oleh UMNO and PAS pada pilihan raya 1999 and 2004.

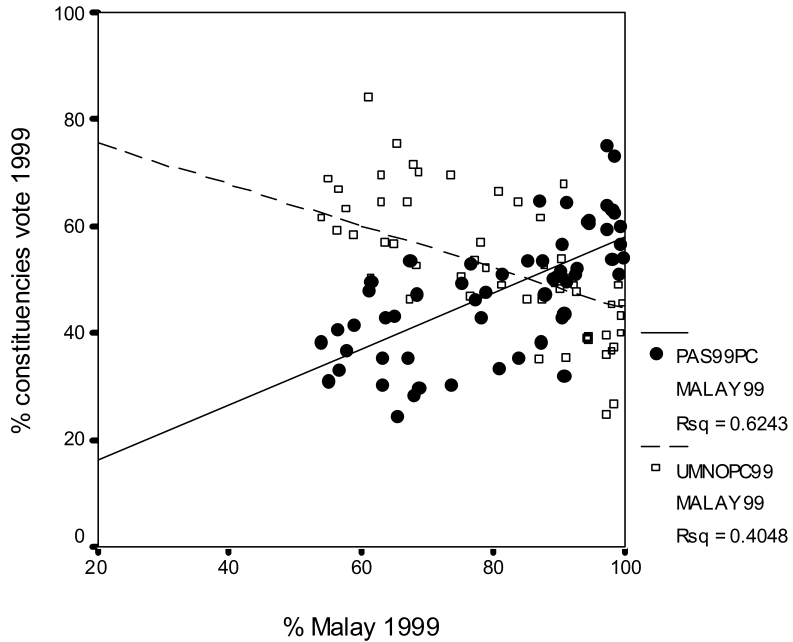
Negeri	1999 UMNO	1999 PAS	2004 UMNO	2004 PAS	+/- UMNO	+/- PAS
Perlis	2.3	2.6	2.4	3.1	0.1	0.5
Kedah	13	17.2	13.5	17.3	0.5	0.1
Kelantan	9.4	22.9	10.5	19	1.1	-3.9
Terengganu	6.4	16.2	8.9	14.1	2.5	-2.1
P. Pinang	4	0.9	4.4	1.8	0.4	0.9
Perak	8.5	9.5	7.5	10	-1	0.5
Pahang	7.5	8.2	8.3	7.5	0.8	-0.7
Selangor	9.6	9.6	11.3	13.6	1.7	4
Kuala Lumpur	4.3	1.8	3.7	2.1	-0.6	0.3
N.Sembilan	4	2.4	4.9	2.9	0.9	0.5
Melaka	4.3	2.5	4.9	1.5	0.6	-1
Johor	19.7	5.7	15.9	7	-3.8	1.3
Sabah	7	0.2	3.8	0	-3.2	-0.2
Sarawak	0	0.3	0	0.1	0	-0.2
Jumlah	100	100	100	100	-	-

Sumber: Ubahsuai daripada laporan pilihan raya Suruhanjaya Pilihan Rayadan keputusan pilihan raya 2004 dalam akhbar-akhbar harian.⁸

Pada pilihan raya 1999 juga, PAS mendapat lebih daripada 70% daripada keseluruhan undi mereka daripada negeri majoriti Melayu seperti Kelantan, Terengganu dan Kedah, yang menunjukkan mereka bergantung kepada negeri-negeri tersebut untuk mendapat sokongan (dan sokongan mereka bertumpu di negeri-negeri tersebut). Bagaimanapun, prestasi UMNO lebih baik berbanding PAS dalam kawasan pilihan raya yang orang Melayu berjumlah di antara 50-86%. (Rajah 1). Kebanyakan kawasan yang mempunyai 50-86% Melayu dikuasai oleh UMNO. Di kawasan pilihan raya yang mempunyai lebih daripada 87% orang Melayu, PAS mendapat lebih banyak undi berbanding UMNO. Dan di kawasan pilihan raya yang mempunyai lebih daripada 90% orang Melayu, UMNO hanya mendapat sekitar 20-40% sokongan. Sokongan kepada PAS meningkat apabila semakin ramai orang Melayu dalam kawasan pilihan raya. Beberapa kawasan pilihan raya yang mempunyai hampir 100% orang Melayu memberikan sekitar 80% sokongan kepada PAS. Fenomena ini berlawanan dengan UMNO, apabila sokongan kepada mereka berkurangan apabila semakin ramai orang Melayu dalam kawasan pilihan raya. Ini menunjukkan UMNO tidak terlalu bergantung kepada orang Melayu untuk mendapat kemenangan berbanding PAS yang perlu sokongan orang Melayu, sekurang-kurangnya dalam pilihan raya 1999. Sebaliknya, corak pengundian yang berlainan berlaku di kawasan pilihan raya bermajoriti orang Cina (Rajah 2). Dalam kawasan pilihan raya yang orang Cina hanya 7% dan kurang, prestasi PAS lebih baik berbanding UMNO. Dan di kawasan pilihan raya yang tidak mempunyai orang Cina (0% orang Cina), PAS mendapat sokongan yang tinggi. Sebaliknya, apabila peratusan orang Cina meningkat, UMNO memenangi lebih banyak undi. Di beberapa kawasan yang mempunyai sekitar 30% orang Cina, UMNO memperolehi 70-80% sokongan. Sokongan kepada UMNO meningkat apabila semakin ramai orang Cina di sesebuah kawasan pilihan raya dan PAS mendapat sokongan yang kurang dalam kawasan pilihan raya yang sama. Prestasi UMNO

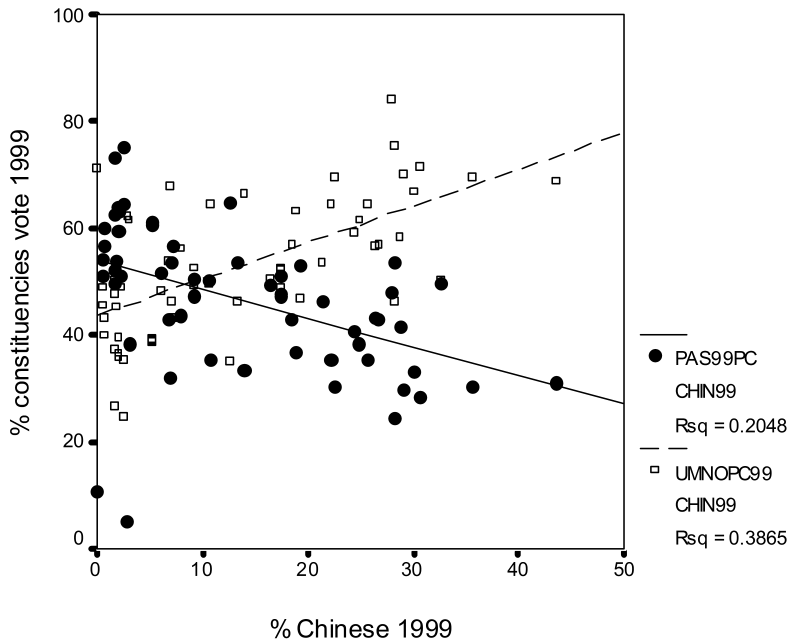
agak baik dalam kawasan pilihan raya bercampur dan tidak hanya bergantung kepada sokongan orang Melayu sahaja.

Rajah 1 : Hubungan antara orang Melayu (%) dan undi (%) pada pilihan raya 1999

Sumber: Ubahsuai daripada laporan pilihan raya Suruhanjaya Pilihan Raya dan keputusan pilihan raya 1999 dalam akhbar-akhbar harian.⁹

Rajah 2 : Hubungan antara orang Cina (%) dengan undi (%) pada pilihan raya 1999

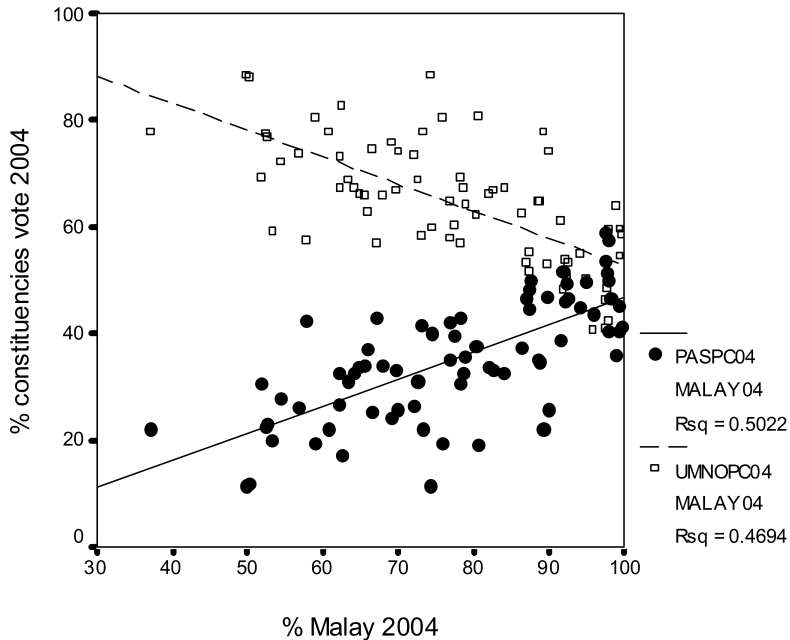
Sumber: Ubahsuai daripada laporan pilihan raya Suruhanjaya Pilihan Raya dan keputusan pilihan raya 1999 dalam akhbar-akhbar harian.¹⁰

Dalam pilihan raya 2004, prestasi UMNO agak baik berbanding tahun 1999. UMNO merampas balik Terengganu daripada PAS, memenangi 94 daripada 102 kerusi yang ditandingi (92.2%). Negeri yang memberikan sumbangan besar kepada undi UMNO adalah Johor (15.9%), diikuti oleh Kedah (13.5%), Selangor (11.3%) dan Kelantan (10.5%). Sebaliknya, prestasi PAS agak buruk pada pilihan raya 2004. Mereka hanya mampu memenangi 7 kerusi parlimen daripada 83 buah yang mereka sertai (8.4%). Sebahagian besar undi mereka diperolehi di Kelantan (19%), Kedah (17.3%) dan Terengganu (14.1%). Prestasi UMNO lebih baik berbanding PAS di kawasan pilihan raya yang mempunyai antara 50-90% pengundi Melayu (Rajah 3). Berbeza dengan pilihan raya sebelumnya, apabila UMNO hanya memperolehi sekitar 60% sokongan di kawasan yang bermajoriti Melayu (lebih 50% pengundi Melayu). Di beberapa kawasan yang mempunyai lebih daripada 90% Melayu, pengundinya memberikan sokongan sekitar 40-50% kepada UMNO. Bagi PAS, di kawasan yang mempunyai 40-90% Melayu, sokongan lebih kepada UMNO, dan PAS hanya mampu menguasai beberapa kerusi apabila orang Melayu melebihi daripada 90% di kawasan terbabit. Secara keseluruhannya bagi kawasan orang Melayu, semakin bertumpu orang Melayu di sesebuah kawasan, sokongan kepada UMNO merosot, sebaliknya sokongan kepada PAS meningkat apabila semakin ramai orang Melayu berada di sesebuah kawasan (Rajah 3). Bagi kawasan orang Cina, tahap sokongan kepada UMNO dan PAS agak seimbang apabila kurangnya orang Cina dalam sesebuah kawasan (orang Cina sekitar 0-5%). Tetapi apabila

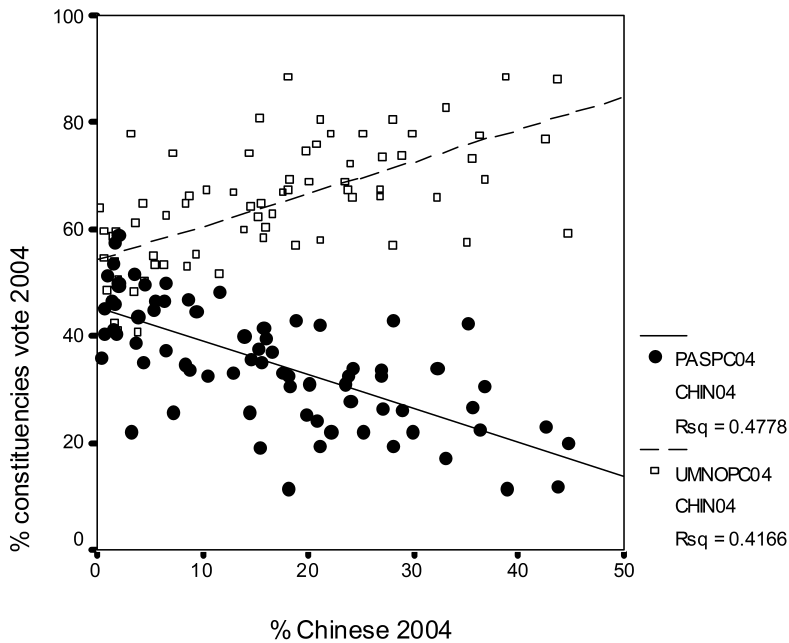
orang Cina meningkat sekitar 10% di sesebuah kawasan, UMNO mengatasi PAS (Rajah 4). Dan UMNO memperoleh sokongan yang tinggi apabila orang Cina berada sekitar 10-40% di kawasan terbabit iaitu kawasan campuran. Dalam kawasan bercampur ini, PAS hanya memperoleh sekitar 40% sokongan. Undi daripada kaum Cina memainkan peranan yang penting bagi menjamin kemenangan UMNO dalam pilihan raya.

Rajah 3 : Hubungan antara orang Melayu (%) dan undi (%) pada pilihan raya 2004

Sumber: Ubahsuai daripada keputusan pilihan raya 2004 dalam akhbar-akhbar harian

Rajah 4 : Hubungan antara orang Cina (%) dan undi (%) pada pilihan raya 2004

Sumber: Ubahsuai daripada keputusan pilihan raya 2004 dalam akhbar-akhbar harian

Hubungan Antara Sokongan Kepada UMNO dan PAS Dengan Kumpulan Etnik: Ujian Empirikal

Untuk melihat lebih lanjut hubungan antara sokongan kepada UMNO dan PAS dengan kumpulan etnik, ujian regresi dijalankan ke atas data pilihan raya 1999 dan 2004 yang digabungkan bersama. Analisis pertama adalah sokongan kepada UMNO daripada orang Melayu dan Cina di kawasan pilihan raya. Keputusannya menunjukan sokongan kepada UMNO mempunyai hubungan yang negative dan signifikan dengan peratusan orang Melayu dalam kawasan pilihan raya (Jadual 2). Sokongan kepada UMNO adalah kurang, sekiranya perkara-perkara lain sama, apabila semakin bertambah orang Melayu di sesebuah kawasan. Untuk setiap 1% poin pertambahan dalam sokongan kepada UMNO, peratusan (%) orang Melayu jatuh sebanyak 0.59%. Dalam perkataan yang lain, UMNO memperolehi kurang sokongan di kawasan pilihan raya yang mempunyai lebih ramai orang Melayu.

Jadual 2: Sokongan kepada UMNO (%) dan orang Melayu (%): analisis regresi

	b	p
Tetap	105.98	0.00
% Melayu	-0.59	
R ²	0.44	

Bagi kawasan orang Cina, sokongan kepada UMNO menunjukkan hubungan yang positif dan signifikan (Jadual 3). Ia mencadangkan, semakin ramai orang Cina bertumpu di sesuatu kawasan, semakin tinggi sokongan kepada UMNO dengan perkara-perkara lain sama. Setiap 1% poin tambahan kepada sokongan yang diperolehi UMNO, peratusan orang Cina meningkat sebanyak 0.7%.

Jadual 3: Sokongan kepada UMNO (%) dan orang Cina (%): analisis regresi

	b	p
Tetap	48.3	0.00
% Cina	0.70	
R ²	0.40	

Dalam kedua-dua pilihan raya, UMNO bergantung kepada sokongan orang Cina (dan kaum-kaum lain) berbanding dengan orang Melayu. Dalam pilihan raya 1999, orang Melayu kurang mengundi UMNO akibat daripada suasana politik semasa; pemecatan Anwar Ibrahim daripada UMNO dan kerajaan. Tetapi pada tahun 2003, Dr. Mahathir meletak jawatan sebagai Perdana Menteri dan diganti oleh Abdullah Badawi yang memperkenalkan dasar kerajaan mesra rakyat pada peringkat awal pemerintahannya. Situasi ini dan ditambah dengan pemulihan ekonomi selepas dari krisis ekonomi 1997, memberikan balik sokongan kepada UMNO dan kerajaan. Dan pilihan raya 2004 membuktikannya apabila UMNO menang dengan bergaya.

Analisis seterusnya melihat kepada prestasi PAS di kawasan konsentrasi orang Melayu dan Cina. Dalam kawasan konsentrasi orang Melayu, sokongan kepada PAS adalah positif dan signifikan (Jadual 4). Sokongan yang tinggi kepada PAS dengan perkara-perkara lain adalah sama, semakin bertumpu orang Melayu di kawasan terbabit. Setiap 1% poin kenaikan sokongan kepada PAS, peratusan orang Melayu meningkat sebanyak 0.57.

Jadual 4: Sokongan kepada PAS (%) dan orang Melayu (%): analisis regresi

	b	p
Tetap	-4.73	0.00
% Melayu	0.57	
R ²	0.43	

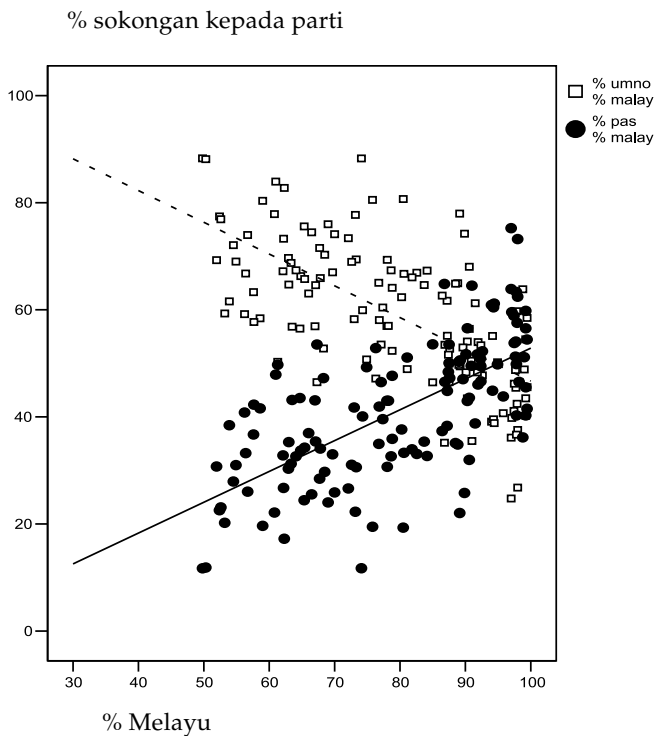
Sementara itu, sokongan kepada PAS mempunyai hubungan yang negatif dan signifikan dengan kawasan konsentrasi orang Cina. Semakin kurang sokongan kepada PAS, dengan perkara lain adalah sama, semakin ramai orang Cina yang berada dalam sesebuah kawasan (Jadual 5). Setiap 1% poin kenaikan sokongan kepada PAS, peratusan orang Cina merosot sebanyak 0.69.

Jadual 5: Sokongan kepada PAS (%) and orang Cina (%): analisis regresi

	b	p
Tetap	51.43	0.00
% Cina	-0.69	
R ²	0.40	

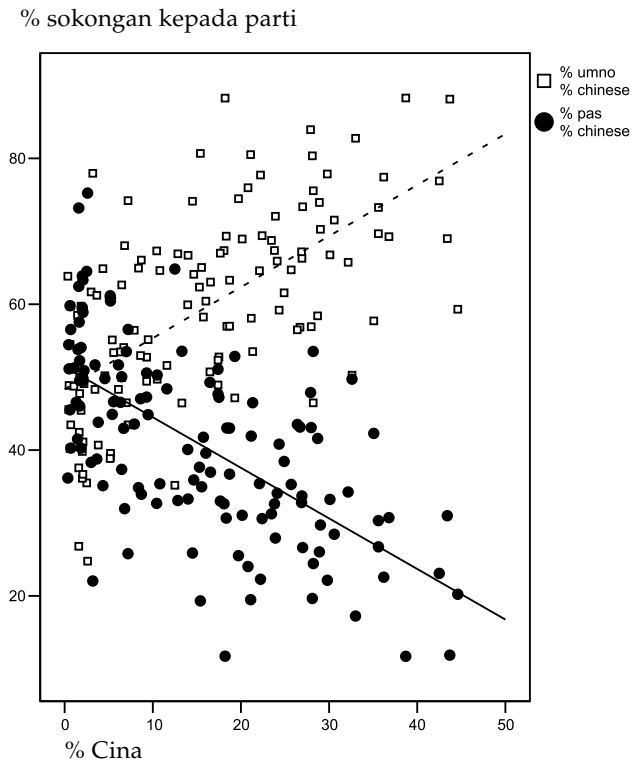
Seterusnya, untuk melihat lebih jelas, graf yang menunjukkan kombinasi sokongan kepada kedua-dua parti pada pilihan raya 1999 dan 2004 dengan kumpulan etnik diplotkan (Rajah 5 dan 6). Rajah 5 menghuraikan sokongan orang Melayu kepada UMNO dan PAS. Di kawasan bermajoriti orang Melayu (orang Melayu adalah 50% dan lebih), sebahagian besar kerusi dimenangi oleh UMNO. Hanya apabila orang Melayu melebihi daripada 95%, kebanyakan kerusi diperolehi oleh PAS. Ia menunjukkan UMNO masih lagi mengatasi PAS sekurang-kurangnya apabila orang Melayu berada di bawah 95% daripada keseluruhan pengundi di sesebuah kawasan. Rajah 5 juga menunjukkan walaupun UMNO mendapat lebih sokongan berbanding PAS, tetapi sokongan orang Melayu kepada UMNO merosot apabila semakin ramai orang Melayu berkonsentrasi di sesebuah kawasan. Bagi PAS pula, mereka terlampau bergantung kepada orang Melayu untuk mencapai kemenangan di sesebuah kawasan pilihan raya dan mampu mencapai kejayaan yang cemerlang hanya dalam keadaan yang tertentu seperti peristiwa Anwar Ibrahim pada pilihan raya 1999.

Rajah 5: Hubungan antara sokongan kepada UMNO dan PAS dengan orang Melayu (%) pada pilihan raya 1999 dan 2004

Sumber: Ubahsuai daripada laporan pilihan raya Suruhanjaya Pilihan Raya dan keputusan pilihan raya 2004 dalam akhbar-akhbar harian.¹¹

Rajah 6: Hubungan antara sokongan kepada UMNO dan PAS dengan orang Cina (%) pada pilihan raya 1999 dan 2004

Sumber: Ubahsuai daripada laporan pilihan raya Suruhanjaya Pilihan Raya dan keputusan pilihan raya 2004 dalam akhbar-akhbar harian.¹²

Sementara itu, PAS mendapat kurang sokongan apabila orang Cina berkonsentrasi di sesebuah kawasan pilihan raya (Rajah 6). Dalam kawasan pilihan raya yang mempunyai hanya 2.2% pengundi Cina, PAS mendapat sokongan yang agak baik. Sebaliknya, apabila pengundi Cina melebihi daripada 2.2% dan lebih konsentrasi di sesebuah kawasan pilihan raya, adalah jelas UMNO memperoleh lebih sokongan berbanding PAS. Ia menunjukkan prestasi UMNO yang cemerlang apabila terdapat lebih ramai pengundi Cina di sesebuah kawasan pilihan raya. Pengundi-pengundi Cina lebih memberikan undi mereka kepada UMNO berbanding PAS.

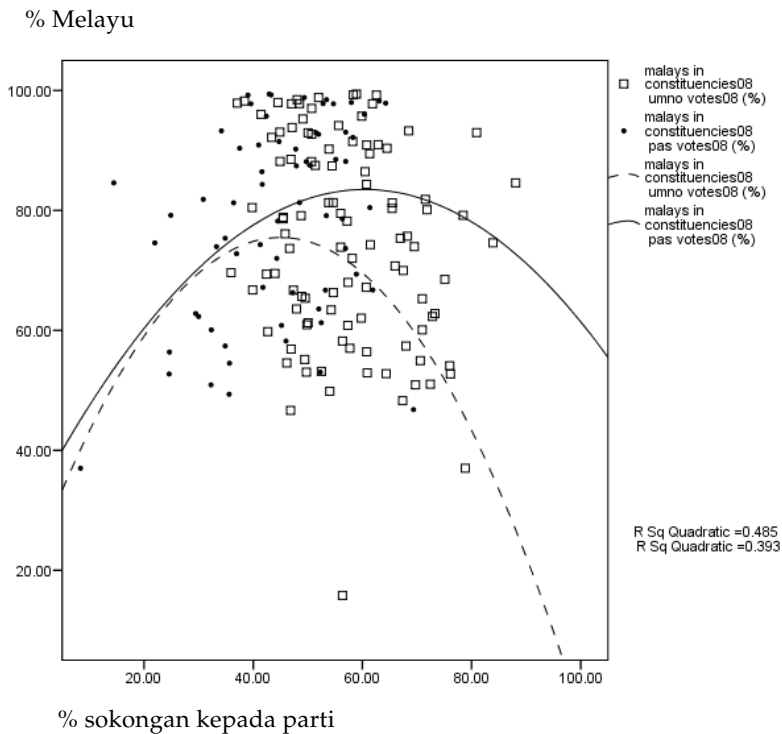
Manifestasi Pilihanraya Parlimen 1999 dan 2004 Kepada Pilihanraya Parlimen 2008

Pilihan raya 2008 agak menarik dan menunjukkan kelainannya berbanding pilihan raya - pilihan raya umum yang lepas terutamanya 1999 dan 2004. Pertamanya adalah kerana lima buah negeri/wilayah telah dikuasai oleh parti pembangkang

iaitu Pulau Pinang, Kedah, Perak, Selangor, Kuala Lumpur termasuk Kelantan yang terus dikuasai oleh parti PAS. Pilihan raya umum 1969 juga agak sengit tetapi masih tidak dapat mengatasi pilihan raya umum 2008. Dalam pilihan raya 2008 ini juga, pihak kerajaan BN telah kehilangan majoriti 2/3 kerusi parlimen apabila memenangi 140 kerusi berbanding 82 kerusi oleh pakatan pembangkang yang terdiri daripada PKR, DAP dan PAS. Pakatan BN dilihat agak goyah apabila pakatan pembangkang hanya memerlukan antara 30-40 buah kerusi untuk membentuk kerajaan melalui majoriti mudah.

Pilihan raya ini juga memberikan kesan kepada sokongan orang Melayu kepada UMNO dan PAS. Dalam pilihan raya 1999 dan 2004, dalam kebanyakan kerusi terutamanya apabila komposisi orang Melayu kecil, prestasi UMNO lebih baik berbanding PAS. Tetapi dalam pilihan raya 2008, pada kebanyakan kerusi PAS mengatasi UMNO dalam kerusi yang komposisi orang Melayu kecil ataupun besar. Perbezaan sokongan antara kedua-dua parti ini semakin melebar apabila komposisi orang Melayu semakin bertambah dalam kawasan pilihan raya (Rajah 7).

Rajah 7: Hubungan antara sokongan kepada UMNO dan PAS dengan orang Melayu (%) pada pilihan raya 2008

Namun begitu, pengundian bercorak etnik masih lagi dapat dilihat dengan jelas dalam pilihan raya 2008 (Jadual 6). Parti politik yang memperjuangkan agenda etnik masing-masing masih lagi menjadi pilihan etnik yang mereka wakili. Parti yang memperjuangkan kepentingan orang Melayu seperti UMNO dan PAS (walaupun PAS menerima semua etnik asalkan beragama Islam) masih bergantung

kepada undi dan sokongan orang Melayu untuk berkuasa. Analisis korelasi menunjukkan hubungan komposisi orang Melayu dengan sokongan kepada UMNO dan PAS adalah signifikan dan positif. Ini membawa maksud, semakin ramai orang Melayu dalam sesebuah kawasan pilihan raya maka semakin tinggi sokongan yang akan diperolehi oleh kedua-dua parti tersebut. Manakala komposisi orang Cina juga signifikan dengan sokongan kepada UMNO dan PAS tetapi berhubung secara negatif. Semakin bertumpu orang Cina dalam sesebuah kawasan pilihan raya tetapi sokongan kepada UMNO dan PAS semakin menurun. Komposisi orang India juga signifikan kepada sokongan untuk UMNO tetapi hubungannya adalah negatif yang membawa implikasi yang sama dengan sokongan orang Cina kepada UMNO.

Manakala bagi parti-parti yang berasaskan etnik Cina seperti DAP, MCA dan GRM, komposisi orang Cina adalah signifikan kepada sokongan yang mereka perolehi dan hubungannya adalah positif. Ia memberi maksud, semakin ramai orang Cina dalam sesebuah kawasan pilihan raya maka sokongan kepada ketiga-tiga parti semakin besar. Komposisi orang Melayu juga signifikan kepada DAP tetapi hubungannya adalah negatif yang mana dalam kawasan majoriti orang Melayu, sokongan kepada DAP adalah kecil. Bagi MCA dan GERAKAN, komposisi orang Melayu dalam kawasan pilihan raya tidak begitu penting kepada sokongan yang mereka raih dalam pilihan raya. Sementara itu, komposisi orang India juga adalah signifikan kepada sokongan yang diraih oleh DAP, MCA dan GERAKAN serta hubungannya adalah positif. Semakin bertumpu orang India dalam kawasan pilihan raya maka lebih tinggi sokongan yang diperolehi oleh ketiga-tiga parti. Analisis parti secara individu masih memperlihatkan kecenderungan pengundi untuk memilih parti yang memperjuangkan aspirasi dan keperluan etnik masing-masing dan sekaligus menggambarkan politik etnik masih lagi berlaku dalam pentas politik negara.

Jadual 6: Korelasi antara sokongan kepada parti secara individu dengan komposisi etnik dalam kawasan pilihan raya parlimen 2008

Sokongan kepada parti/Etnik	Komposisi Melayu (%)	Komposisi Cina (%)	Komposisi India (%)	Komposisi Lain-lain (%)
UMNO	.571(**)	-.456(**)	-.173(**)	-.061
PAS .618(**)	-.396(**)	-.102	-.040	
DAP -.352(**)	.759(**)	.278(**)	-.057	
MCA-.077	.418(**)	.291(**)	-.079	
GRM-.060	.236(**)	.190(**)	-.009	

** Korelasi adalah signifikan pada tahap 0.01 (2-tailed)

Kesimpulan

Prestasi UMNO pada pilihan raya 1999 tidak secemerlang pilihan raya 2004. Banyak faktor yang menyumbang kepada perkara ini. Misalnya krisis ekonomi Asia yang berlaku pada tahun 1997 yang memberikan impak yang signifikan kepada situasi ekonomi dan politik Malaysia.³ Krisis tersebut yang bermula di Thailand yang kemudiannya bergerak ke Filipina, Indonesia, Malaysia, Singapura sehingga ke Korea Selatan. Krisis ekonomi ini berkembang menjadi krisis politik di negara-negara tersebut seperti Perdana Menteri Thailand yang terpaksa meletakkan jawatan dan Presiden Korea Selatan yang tidak dipilih semula apabila tempoh

memegang jawatannya tamat. Tidak jauh dari Malaysia, Presiden Indonesia, Suharto juga terpaksa meletakkan jawatan disebabkan dikatakan mengamalkan korupsi, kolusi dan nepotism dalam pemerintahannya. Dr. Mahathir yang menjadi Perdana Menteri Malaysia pada masa itu juga dikatakan mengamalkan perkara yang sama dalam pemerintahannya. Ini membangkitkan kemarahan rakyat dan beliau juga mendapat tentangan daripada dalam partinya; UMNO. Hubungan beliau yang tidak begitu baik dengan Timbalannya, Anwar Ibrahim juga memburukkan masalah ini. Krisis ekonomi yang melanda Malaysia akhirnya menjadi krisis politik apabila Anwar dipecat dari UMNO oleh Dr. Mahathir. Pemecatan Anwar menyebabkan penyokongnya tidak berpuashati dan menubuhkan parti Keadilan (ADIL) untuk menentang UMNO. Kemudiannya, ADIL bergabung dengan PAS, DAP dan PRM bagi membentuk Barisan Alternatif (BA) yang menentang pakatan BN. Kemudiannya pilihan raya 1999 dijalankan dan rakyat berada pada masa yang tepat untuk menghukum UMNO dan BN. Akhirnya, sokongan kepada UMNO dan BN merosot sebaliknya sokongan kepada pembangkang meningkat. Bagaimanapun, pada pilihan raya 2004, UMNO dan BN mendapat balik sokongan mereka dan memenangi pilihan raya tersebut dengan cemerlang. Suasana politik pada awal tahun 2000 agak berlainan dengan akhir 1990-an. Ekonomi Malaysia telah pulih dan UMNO mendapat Perdana Menteri yang baru. Dr. Mahathir telah meletakkan jawatan pada Oktober 2003, dan fokus kebencian penyokong Anwar dan orang Melayu kepada UMNO telah menjadi tidak relevan. Perubahan yang dilakukan oleh Perdana Menteri yang baru, Abdullah Badawi pada awal pemerintahannya sebagai Perdana Menteri, seperti memerangi rasuah pada peringkat akar umbi, menubuhkan suruhanjaya untuk menilai perkhidmatan polis, dan pemerintahan 'mesra rakyat' diterima baik oleh rakyat. Akhirnya rakyat memberikan sokongan yang padu kepada UMNO dan BN dalam pilihan raya 2004. Namun begitu, prestasi UMNO dalam pilihan raya 2008 agak bertahan dan masih mampu mengekalkan pemerintahan BN peringkat persekutuan. Tetapi prestasi parti-parti lain dalam komponen BN seperti MCA, MIC dan GERAKAN agak buruk dan ini menyumbang kehilangan majoriti 2/3 kerusi parlimen bagi BN. Parti-parti komponen dalam BN saling menyalahkan antara satu sama lain akibat daripada prestasi BN yang teruk dalam pilihan raya 2008 ini. Selain daripada itu, Perdana Menteri Abdullah Badawi juga menghadapi tekanan supaya meletakkan jawatan daripada dalam dan luar parti UMNO akibat daripada prestasi BN tadi. Akhirnya Abdullah Ahmad Badawi bersetuju untuk berundur sebagai Perdana Menteri pada bulan Mac 2009.

Bagi PAS, pilihan raya 1999 adalah prestasi terbaik mereka (daripada segi bilangan kerusi parlimen) sepanjang pilihan raya dengan menguasai 27 kerusi parlimen. Tetapi pada pilihan raya 2004, mereka hanya menguasai 6 kerusi sahaja. Antara faktor yang menyumbang keadaan ini adalah PAS terlalu yakin akan dapat mengulangi prestasi pilihan raya 1999. Mereka yakin akan dapat menguasai negeri Kedah dan Perlis dan mengekalkan kerajaan PAS di Kelantan dan Terengganu. PAS tersilap perhitungan apabila menganggap rakyat masih lagi menyebelahi mereka, berada dalam keadaan yang menang dan tidak bekerja kuat untuk menguasai lebih banyak kerusi. Akibatnya mereka terpaksa membayar dengan harga yang mahal apabila kalah di Terengganu, menang tipis di Kelantan, tidak memenangi kerusi di Perlis dan hanya mampu memenangi satu kerusi di Kedah. Begitu juga dengan isu negara Islam yang tidak begitu disenangi oleh golongan bukan Islam. PAS juga gagal menyakini DAP dalam isu ini dan

mengakibatkan DAP keluar daripada pakat BA pada tahun 2001. Selain itu, UMNO juga telah mengisytiharkan Malaysia sebagai negara Islam sejak dari awal kemerdekaan negara dan tidak memerlukan PAS untuk mengubah keadaan tersebut. Dengan tindakan ini, UMNO satu langkah di hadapan PAS. Walaupun pemimpin PAS telah bercakap isu ini agak lama tetapi mereka tidak mengemukakan sebarang dokumen berkaitan dengan negara Islam dan hanya memperkenalkan dokumen negara Islam mereka pada tahun 2003. Ia agak terlambat bagi PAS kerana masyarakat umum telah terpengaruh dengan versi negara Islam yang dikemukakan oleh UMNO. Begitu juga dengan suasana politik global yang tidak memihak kepada PAS pada awal tahun 2000. Selepas peristiwa 11 September 2001, isu pengganas antarabangsa mendominasi politik dunia dan ia seringkali dikaitkan dengan kumpulan militant orang Islam. Malaysia juga tidak terkecuali dengan senario ini apabila satu kumpulan yang digelar Kumpulan Mujahidin Malaysia (KMM) dituduh cuba menjatuhkan kerajaan dengan cara militan. Pihak polis telah menangkap 10 ahli kumpulan ini yang dikatakan mempunyai kaitan dengan PAS termasuk anak pemimpin utama PAS. Walaupun mereka ditangkap tetapi tidak pernah dihadapkan di mahkamah atas kesalahan mereka. Hubungan mereka dengan PAS sudah cukup mendatangkan kesangsian kepada rakyat terutamanya bukan Islam dan ia menjauhkan mereka dengan PAS. Akhirnya pilihan raya 2004 dijalankan, dan PAS kalah teruk dalam pilihan raya ini. Namun begitu, mood pilihan raya 2008 yang agak berlainan memberikan kelebihan kepada PAS. PAS mengekalkan kerajaan di Kelantan, membentuk kerajaan baru di Kedah, ahlinya menjadi Menteri Besar Perak dan berjaya memenangi beberapa kerusi di Perak, Perlis, Johor dan Negeri Sembilan. Pada pilihan raya-pilihan raya yang lepas, PAS tidak pernah memenangi kerusi DUN secara pertandingan di Johor dan Negeri Sembilan. Walaupun hanya memenangi 23 buah kerusi parlimen, peranan PAS amat penting untuk menguatkan pakatan pembangkang peringkat persekutuan yang dikenali sebagai Pakatan Rakyat. PAS penting untuk meraih undi orang Melayu dan dalam realiti politik negara, parti yang mendapat sokongan penuh orang Melayu akan menjadi tunjang kepada kerajaan yang dibentuk.

Nota Hujung

---

¹ Department of Statistics, *Population and Housing Census of Malaysia, Education and Social Characteristics of the Population* (Kuala Lumpur: Department of Statistics, 2000).

² Biro Penyelidikan PAS Pusat, *PAS dalam arus perjuangan kemerdekaan* (Shah Alam: Parti Islam SeMalaysia, 1999).

³ NSTP Research and Information Services, *Elections in Malaysia* (Kuala Lumpur: The New Strait Times Press Malaysia, 1994).

⁴ Farish Noor, *Islam Embedded*, Vol. 1 (Kuala Lumpur: Malaysian Sociological Research Institute, 2004), hlm. 588.

⁵ *Ibid.*, 590

⁶ Malaysia Bar Council, *Human Writes* (Kuala Lumpur: Malaysia Bar Council, 2004)

- ⁷ Harold Crouch, *Government and Society in Malaysia* (Ithaca: Cornell University Press, 1996)
- ⁸ Election Commission Malaysia, *Report of the general election Malaysia 1999* (Kuala Lumpur: National Printing of Malaysia Berhad, 2002).
- ⁹ Ibid.
- ¹⁰ Ibid.
- ¹¹ Ibid.
- ¹² Ibid.
- ¹³ Meredith L Weiss, "The 1999 Malaysian general election: issues, insulting and irregularities," *Asian Survey*, Vol 40, No. 3, (2000), hlm. 413-435; lihat juga William Case, *Politics in Southeast Asia* (Surrey: Curzon, 2002)